

Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
JEANA RICHARDA DE LA TOUR
přednesené dne 21. března 2024¹

Spojené věci C-498/22 až C-500/22

**Novo Banco SA – Sucursal en España,
Banco de Portugal,
Fundo de Resolução
proti
C. F. O. (C-498/22),
J. M. F. T.,
M. H. D. S. (C-499/22) a
Proyectos, Obras y Servicios de Badajoz SL (C-500/22)**

[žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, které podal Tribunal Supremo (Nejvyšší soud, Španělsko)]

„Řízení o předběžné otázce – Reorganizace a likvidace úvěrových institucí – Směrnice 2001/24/ES – Články 3 a 6 – Převod práv, aktiv nebo závazků na překlenovací instituci – Zpětný převod na úvěrovou instituci, které se týká reorganizační opatření – *Lex concursus* – Účinek reorganizačního opatření v jiných členských státech – Vzájemné uznání – Účinek nedodržení povinnosti zveřejnit reorganizační opatření – Listina základních práv Evropské unie – Články 17, 21, 38 a 47 – Právo na vlastnictví – Účinná soudní ochrana – Ochrana spotřebitele – Zásady právní jistoty, ochrany legitimního očekávání, rovnosti a zákazu jakékoli diskriminace z důvodu státní příslušnosti – Směrnice 93/13/EHS – Zneužívající ujednání“

I. Úvod

1. Žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce se týkají výkladu čl. 3 odst. 2 a článku 6 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/24/ES ze dne 4. dubna 2001 o reorganizaci a likvidaci úvěrových institucí² a čl. 6 odst. 1 směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách³ ve světle článků 17, 21, 38 a 47 Listiny základních práv Evropské unie⁴, jakož i zásad právní jistoty a ochrany legitimního očekávání.

¹ – Původní jazyk: francouzština.

² – Úř. věst. 2001, L 125, s. 15., Zvl. vyd. 06/004, s. 15.

³ – Úř. věst. 1993, L 95, s. 29, Zvl. vyd. 15/002, s. 288.

⁴ – Dále jen „Listina“.

2. Tyto žádosti byly předloženy v rámci sporů mezi společnostmi Novo Banco SA – Sucursal en España (dále jen „Novo Banco España“), podporovanou Banco de Portugal (portugalská centrální banka) a Fundo de Resolução (Fond pro řešení krizí, Portugalsko), a několika klienty společnosti Novo Banco España, která je nástupcem společnosti Banco Espírito Santo SA – Sucursal en España (dále jen „BES España“), pobočky portugalské úvěrové instituce Banco Espírito Santo SA (dále jen „BES“), jejíž právní nástupkyní je v důsledku reorganizačních opatření přijatých Banco de Portugal společnost Novo Banco SA. Uvedené žádosti se týkají dopadu těchto reorganizačních opatření na jednotlivé smlouvy o finančních produktech a o finančních službách.

3. Soudnímu dvoru zaprvé navrhu, aby rozhodl, že absence zveřejnění stanoveného v článku 6 směrnice 2001/24, jehož cílem je umožnit třetím osobám podat opravný prostředek proti reorganizačnímu opatření v domovském členském státě, nemá dopad na účinky vzájemného uznání tohoto opatření v hostitelských členských státech. Zadruhé navrhu Soudnímu dvoru, aby rozhodl, že právní subjekty se nemohou dovolávat legitimního očekávání vůči překlenovací bance zřízené v rámci reorganizačního opatření. Zatřetí navrhu Soudnímu dvoru, aby rozhodl, že pohledávky týkající se náhrady škody vyplývající ze smlouvy mohou být ponechány na straně pasiv banky, na níž se vztahuje reorganizační opatření se zřízením překlenovací banky, na kterou se převádějí pouze některá aktiva a pasiva.

II. Právní rámec

A. Unijní právo

1. Směrnice 93/13

4. Článek 6 odst. 1 směrnice 93/13 uvádí:

„Členské státy stanoví, že zneužívající ujednání použitá ve smlouvě uzavřené prodávajícím nebo poskytovatelem se spotřebitelem nejsou podle jejich vnitrostátních právních předpisů pro spotřebitele závazná a že smlouva zůstává pro strany závaznou za stejných podmínek, může-li nadále existovat bez dotyčných zneužívajících ujednání.“

2. Směrnice 2001/24

5. Body 4, 6, 7, 11, 12 a 16 odůvodnění směrnice 2001/24 uvádějí:

„(4) Opustit tuto jednotu instituce a její pobočky by bylo nežádoucí zejména v případě, kdy je nutné přijmout reorganizační opatření nebo zahájit likvidační řízení.

[...]

(6) Správní nebo soudní orgány domovského členského státu musí mít výhradní pravomoc rozhodovat o reorganizačních opatřeních stanovených právními předpisy a zvyklostmi daného členského státu a provádět tato opatření. Vzhledem k obtížím při harmonizaci právních předpisů a zvyklostí členských států je nutné u členských států dosáhnout vzájemného uznávání opatření přijatých každým z nich pro obnovení životaschopnosti úvěrové instituce, kterou daný stát povolil.

- (7) Je nezbytně nutné zaručit, aby reorganizační opatření přijatá správními nebo soudními orgány domovského členského státu a opatření přijatá osobami nebo orgány, které tyto orgány jmenují k řízení těchto reorganizačních opatření, [...] byla účinná ve všech členských státech.

[...]

- (11) O provádění reorganizačních opatření je nutné informovat třetí osoby v členských státech, ve kterých jsou umístěny pobočky, pokud by tato opatření mohla bránit uplatnění některých jejich práv.
- (12) Zásada rovného zacházení mezi věřiteli, pokud jde o jejich příležitost podniknout nutné kroky, vyžaduje, aby správní nebo soudní orgány domovského členského státu přijaly opatření nezbytná k tomu, aby věřitelé v hostitelském členském státě mohli uplatnit svá práva podniknout uvedené kroky ve stanovené lhůtě.

[...]

- (16) Rovné zacházení s věřiteli vyžaduje, aby úvěrová instituce byla likvidována v souladu se zásadami jednoty a univerzality, které vyžadují, aby správní nebo soudní orgány domovského členského státu měly výhradní soudní pravomoc a aby jejich rozhodnutí byla uznávána ve všech ostatních členských státech bez jakýchkoli formalit a vyvolávala tam účinky, které jim přiznává právní řád domovského členského státu, kromě případů, kdy tato směrnice stanoví jinak.“

6. Článek 1 odst. 1 této směrnice stanoví:

„Tato směrnice se vztahuje na úvěrové instituce a jejich pobočky zřízené v jiných členských státech než v těch, ve kterých mají sídla, podle definice v čl. 1 bodech 1 a 3 směrnice 2000/12/ES⁵, za podmínek a výjimek stanovených v čl. 2 odst. 3 uvedené směrnice.“

7. Podle článku 2 sedmé odrážky směrnice 2001/24 se „reorganizačními opatřeními“ rozumějí „opatření, jejichž účelem je zachovat nebo obnovit finanční situaci úvěrové instituce [...] a která by mohla ovlivnit již existující práva třetích osob, včetně opatření zahrnujících možnost pozastavení plateb, pozastavení donucovacích opatření nebo snížení pohledávek“.

8. Hlava II této směrnice, nadepsaná „Reorganizační opatření“, obsahuje články 3 až 8.

9. Článek 3 uvedené směrnice, nadepsaný „Přijetí reorganizačních opatření – Rozhodné právo“, stanoví:

„1. K provádění jednoho či více reorganizačních opatření v úvěrové instituci, včetně poboček usazených v jiných členských státech, jsou oprávněny pouze správní nebo soudní orgány domovského členského státu.

2. Reorganizační opatření se provádějí v souladu s právními předpisy a postupy platnými v domovském členském státě, pokud tato směrnice nestanoví jinak.

⁵ – Směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 20. března 2000 o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o jejím výkonu (Úř. věst. 2000, L 126, s. 1, Zvl. vyd. 06/003, s. 273).

Tato opatření jsou účinná v plném rozsahu v celé [Evropské unii] v souladu s právními předpisy tohoto členského státu bez nutnosti dalších formalit, a to i vůči třetím osobám v ostatních členských státech, a to i v případě, že pro ně platné předpisy hostitelského členského státu tato opatření nestanoví nebo podmiňují jejich používání podmínkami, které nejsou splněny.

Reorganizační opatření jsou účinná v celé [Unii] od okamžiku nabytí účinnosti v členském státě, kde byla přijata.“

10. Článek 6 směrnice 2001/24, nadepsaný „Zveřejnění“, zní následovně:

„1. Je-li pravděpodobné, že provádění reorganizačních opatření, o kterých bylo rozhodnuto dle čl. 3 odst. 1 a 2, postihne práva třetích osob v hostitelském členském státě, a proti rozhodnutí nařizujícímu opatření lze podat opravný prostředek v domovském členském státě, zveřejní správní nebo soudní orgány domovského členského státu, správce nebo kterákoli osoba zmocněná k tomuto účelu v domovském členském státě výtah z rozhodnutí v *Úředním věstníku [Evropské Unie]*⁶ a ve dvou celostátních denících v každém hostitelském členském státě, zejména proto, aby bylo usnadněno uplatnění práva na opravný prostředek v řádné lhůtě.

2. Výtah z rozhodnutí uvedený v odstavci 1 je co nejdříve nejvhodnější cestou zaslán Úřadu pro úřední tisky [Evropské Unie] a dvěma celostátním deníkům v každém hostitelském členském státě.

[...]

4. Výtah z rozhodnutí, který má být zveřejněn, uvádí v úředním jazyce nebo jazycích dotyčných členských států zejména účel a právní základ přijatého rozhodnutí, lhůty pro podání opravných prostředků, zejména jasně pochopitelné uvedení data uplynutí lhůt, a plnou adresu orgánů nebo soudu příslušných pro projednání opravného prostředku.

5. Reorganizační opatření jsou účinná bez ohledu na opatření předepsaná v odstavcích 1 až 3 a jsou plně účinná vůči věřitelům, pokud správní nebo soudní orgány domovského členského státu nebo právní předpisy tohoto státu upravující toto opatření nestanoví jinak.“

11. Článek 7 této směrnice, nadepsaný „Povinnost informovat známé věřitele a právo přihlásit pohledávky“, v odstavci 1 stanoví:

„Jestliže právní předpisy domovského členského státu vyžadují pro uznání pohledávky její přihlášení nebo stanoví povinné oznámení přijatého opatření věřitelům, kteří mají bydliště, obvyklé místo pobytu nebo sídlo v tomto státě, informují správní nebo soudní orgány domovského členského státu nebo správce v souladu s postupy stanovenými v článku 14 a čl. 17 odst. 1 zároveň i známé věřitele, kteří mají bydliště, obvyklé místo pobytu nebo sídlo v jiných členských státech.“

12. Článek 23 odst. 1 uvedené směrnice stanoví, že přijetím reorganizačních opatření není dotčeno právo věřitelů požadovat započtení jejich pohledávek proti pohledávkám úvěrové instituce, pokud toto započtení povoluje právo rozhodné pro dotyčnou pohledávku úvěrové instituce.

⁶ – Dále jen „Úř. věst.“.

13. Článek 32 téže směrnice, nadepsaný „Probíhající soudní řízení“, stanoví:

„Účinky reorganizačních opatření nebo likvidačního řízení na probíhající soudní řízení týkající se majetkové hodnoty nebo práva, kterého byla úvěrová instituce zbavena, se řídí výhradně právem členského státu, ve kterém soudní řízení probíhá.“

3. Směrnice 2014/59/EU

14. Článek 83 směrnice 2014/59/EU⁷, nadepsaný „Procesní povinnosti orgánů příslušných k řešení krize“, v odstavcích 4 a 5 stanoví:

„4. Orgán příslušný k řešení krize zveřejní nebo zajistí zveřejnění buď kopie příkazu nebo nástroje, kterými se přijímá opatření k řešení krize, nebo oznámení shrnujícího účinky opatření k řešení krize, a zejména účinky na retailové zákazníky a případné podmínky a dobu pozastavení nebo omezení podle článků 69, 70 a 71, těmito prostředky:

- a) na svých úředních internetových stránkách;
- b) na internetových stránkách příslušného orgánu, pokud se liší od orgánu příslušného k řešení krize, a na internetových stránkách [Evropského orgánu pro bankovníctví (EBA)];
- c) na internetových stránkách instituce v režimu řešení krize;
- d) pokud jsou akcie nebo jiné nástroje účasti nebo dluhové nástroje instituce v režimu řešení krize přijaty k obchodování na regulovaném trhu, prostředky užívanými ke zveřejnění regulovaných informací o uvedené instituci v souladu s čl. 21 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/109/ES^[8].

5. Pokud akcie, nástroje účasti nebo dluhové nástroje nejsou přijaty k obchodování na regulovaném trhu, zajistí orgán příslušný k řešení krize, aby byly dokumenty dokládající nástroje uvedené v odstavci 4 zaslány známým akcionářům a těm věřitelům instituce v režimu řešení krize, kteří jsou známi na základě databází instituce v režimu řešení krize, jež jsou orgánu příslušnému k řešení krize dostupné.“

15. Článek 117 této směrnice, nadepsaný „Změny směrnice [2001/24]“ v bodě 1 stanoví, že do článku 1 posledně uvedené směrnice se doplňuje odstavec 5, který stanoví, že: „[p]okud se použije článek 83 směrnice [2014/59], články 4 a 7 této směrnice se nepoužijí“.

16. Podle čl. 130 odst. 1 směrnice 2014/59 byla lhůta k provedení směrnice stanovena do 31. prosince 2014.

17. Podle článku 131 této směrnice vstoupila tato směrnice v platnost dvacátým dnem po vyhlášení v Úř. věst., tedy 2. července 2014.

⁷ – Směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 15. května 2014, kterou se stanoví rámec pro ozdravné postupy a řešení krize úvěrových institucí a investičních podniků a kterou se mění směrnice Rady 82/891/EHS, směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/24/ES, 2002/47/ES, 2004/25/ES, 2005/56/ES, 2007/36/ES, 2011/35/EU, 2012/30/EU a 2013/36/EU a nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1093/2010 a (EU) č. 648/2012 (Úř. věst. 2014, L 173, s. 190).

⁸ – Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/109/ES ze dne 15. prosince 2004 o harmonizaci požadavků na průhlednost [‘transparentnost] týkajících se informací o emitentech, jejichž cenné papíry jsou přijaty k obchodování na regulovaném trhu, a o změně směrnice 2001/34/ES (Úř. věst. 2004, L 390, s. 38).

B. Španělské právo

18. Článek 19 odst. 1 Ley 6/2005 sobre saneamiento y liquidación de las entidades de crédito (zákon 6/2005 o reorganizaci a likvidaci úvěrových institucí)⁹ ze dne 22. dubna 2005, kterým byla provedena směrnice 2001/24 do španělského právního řádu, stanoví:

„Bylo-li reorganizační opatření přijato nebo likvidační řízení zahájeno proti úvěrové instituci povolené v členském státě [...], která má alespoň jednu pobočku nebo poskytuje služby ve Španělsku, je toto opatření nebo řízení účinné v plném rozsahu ve Španělsku bez nutnosti dalších formalit od okamžiku nabytí účinnosti v členském státě, kde bylo opatření přijato nebo řízení zahájeno.“

C. Portugalské právo

19. Články 145-C a násl. Regime Geral das Instituições de Crédito e Sociedades Financeiras (obecný režim úvěrových institucí a finančních společností), doplněné Decreto-Lei č. 31-A/2012 (nařízení s mocí zákona č. 31-A/2012)¹⁰ ze dne 10. února 2012, upravují reorganizační opatření a opatření k řešení krize úvěrových institucí a finančních společností.

III. Skutkové okolnosti sporu v původním řízení a předběžné otázky

A. Věc C-498/22

20. Dne 11. prosince 2006 uzavřel C. F. O. jako spotřebitel se společností BES España smlouvu o hypotečním úvěru obsahující ustanovení o minimální úrokové sazbě ve výši 2 %.

21. Rozsudkem ze dne 9. května 2013 prohlásil Tribunal Supremo (Nejvyšší soud, Španělsko) taková ustanovení o minimální úrokové sazbě za zneužívající pro nedostatek transparentnosti. C. F. O. požádal společnost BES España, aby přestala uplatňovat ustanovení o minimální úrokové sazbě obsažené v jeho smlouvě o hypotečním úvěru, načež ta tak učinila počínaje červnem 2013.

22. Na základě obecného režimu úvěrových institucí a finančních společností a v souvislosti se závažnými finančními obtížemi společnosti BES přijala správní rada Banco de Portugal rozhodnutím ze dne 3. srpna 2014 ve znění rozhodnutí ze dne 11. srpna 2014 (dále jen „rozhodnutí ze srpna 2014“) takzvaná „opatření k řešení krize“ této úvěrové instituce.

23. Tímto rozhodnutím se Banco de Portugal rozhodla zřídit překlenovací banku Novo Banco, na kterou byla převedena aktiva, pasiva a další nemajetkové součásti společnosti BES popsané v příloze 2 uvedeného rozhodnutí.

24. Mezi pasivy vyloučenými z převodu na společnost Novo Banco byla uvedena zejména „veškerá odpovědnost nebo rizika, zejména ty vyplývající z podvodu nebo porušení regulačních, trestněprávních nebo správních předpisů či rozhodnutí“.

⁹ – BOE č. 97 ze dne 23. dubna 2005, s. 13912.

¹⁰ – *Diário da República*, Dodatek 1, 1. řada, č. 30, ze dne 10. února 2012.

25. Po tomto převodu se společnost Novo Banco España stala hypotečním věřitelem ze smlouvy o úvěru uzavřené dne 11. prosince 2006 a začala C. F. O. účtovat měsíční splátky úvěru.

26. Dne 3. října 2014 zveřejnila Banco de España (španělská centrální banka) v *Boletín Oficial del Estado* oznámení, v němž uvedla, že rozhodnutím ze srpna 2014 Banco de Portugal uplatnila na společnost BES opatření k řešení krize spočívající v částečném převodu jejích činností na překlenovací banku Novo Banco, která bude bez přerušení pokračovat v běžné činnosti společnosti BES, přičemž toto opatření je považováno za reorganizační opatření ve smyslu článku 2 směrnice 2001/24.

27. Dne 29. prosince 2015 přijala Banco de Portugal dvě rozhodnutí, kterými se mění a upřesňuje příloha 2 rozhodnutí ze srpna 2014 (dále jen „rozhodnutí ze dne 29. prosince 2015“), v nichž bylo mimo jiné uvedeno, že od tohoto dne nebyly na společnost Novo Banco převedeny „pohledávky a náhrady škod související s údajným zrušením některých ujednání úvěrových smluv, v nichž byla společnost BES věřitelem“.

28. V lednu 2017 vyzval C. F. O. společnost Novo Banco España k vrácení částek, které obdržela společnost BES España na základě ustanovení o minimální úrokové sazbě v jeho smlouvě o hypotečním úvěru.

29. Společnost Novo Banco dopisem ze dne 21. března 2017 tuto žádost zamítla s odůvodněním, že banka postupovala zcela transparentně, co se týče informací o tomto ustanovení, které bylo podepsáno dne 24. listopadu 2006, tedy před podpisem notářského zápisu o hypotečním úvěru.

30. Dne 4. května 2017 podal C. F. O. na společnost Novo Banco España žalobu, v níž se domáhal, aby ustanovení o minimální úrokové sazbě obsažené ve smlouvě o hypotečním úvěru, která byla uzavřena se společností BES España, bylo prohlášeno za neplatné z důvodu jeho zneužívající povahy a aby společnosti Novo Banco España byla uložena povinnost vrátit mu částky, které od něj na základě tohoto ustanovení neoprávněně obdržela.

31. Společnost Novo Banco España vznesla proti žalobě námitku vycházející z nedostatku pasivní legitimace z důvodu, že pohledávka, která mohla vzniknout ve prospěch C. F. O. a spočívat ve vrácení částek vybraných společností BES España na základě použití ustanovení o minimální úrokové sazbě, nebyla na společnost Novo Banco prostřednictvím reorganizačních opatření přijatých Banco de Portugal vůči společnosti BES převedena.

32. Soud prvního stupně a v odvolacím řízení Audiencia Provincial (provinční soud, Španělsko) námitku vznesenou společností Novo Banco España zamítly a žalobě C. F. O. vyhověly.

33. Společnost Novo Banco España podala kasační opravný prostředek k Tribunal Supremo (Nejvyšší soud), který vyhověl žádosti Banco de Portugal a Fondu pro řešení krizí o vstup do řízení jako vedlejší účastníci vystupující na podporu kasačního opravného prostředku.

34. Předkládající soud nejprve připomíná, že i když jsou rozhodnutí Banco de Portugal ze srpna 2014 a ze dne 29. prosince 2015 považována za reorganizační opatření ve smyslu směrnice 2001/24¹¹ a ačkoli se mohou dotknout třetích osob, nebyla tato rozhodnutí zveřejněna na rozdíl od toho, co vyžaduje čl. 6 odst. 1 až 4 této směrnice. V tomto ohledu předkládající soud zdůrazňuje, že informace, které Banco de Portugal poskytla o krizi společnosti BES a o zřízení

¹¹ – Odkazuje přitom na rozsudek ze dne 29. dubna 2021, Banco de Portugal a další (C-504/19, dále jen „rozsudek Banco de Portugal a další“, EU:C:2021:335).

společnosti Novo Banco na svých internetových stránkách v angličtině a portugalštině, jakož i španělským sdělovacím prostředkům, byly velmi obecné a neumožňovaly dotčeným klientům identifikovat pasiva vyloučená z převodu majetku a uvědomit si, jaké omezení jejich práv s sebou toto vyloučení nese. Předkládající soud navíc uvádí, že oznámení zveřejněné španělskou centrální bankou, uvedené v bodě 26 tohoto stanoviska, rovněž nesplňovalo podmínky stanovené tímto ustanovením.

35. Skutečnost, že nedošlo ke zveřejnění způsobem vyžadovaným v uvedeném ustanovení, zabránila téměř všem klientům společnosti BES España, kteří mají bydliště ve Španělsku, podat žalobu proti rozhodnutím Banco de Portugal, a vedla je k podání žalob proti společnosti Novo Banco España, přičemž v řízení o nich se tato banka dovolávala nedostatku pasivní legitimace z důvodu, že reorganizační opatření na ni nepřevédla povinnost vrátit částky zaplacené těmito klienty na základě použití zneužívajícího ujednání.

36. Předkládající soud má pochybnosti o tom, že se čl. 6 odst. 5 směrnice 2001/24, podle kterého se reorganizační opatření použijí a jsou účinná bez ohledu na zveřejnění upravené v odstavcích 1 až 3 tohoto ustanovení, může vztahovat na situaci, kdy v hostitelském členském státě není po dlouhou dobu zveřejňováno, jaká omezení nebo zbavení práv přinesou tato opatření klientům dotčeného subjektu a jaké opravné prostředky a postupy mají tito klienti k dispozici.

37. Zabývá se tedy tím, zda by povinnost uznat v hostitelském členském státě účinky reorganizačních opatření přijatých v domovském členském státě, stanovená v čl. 3 odst. 2 směrnice 2001/24, mohla být v souladu se zásadou účinné soudní ochrany zakotvenou v článku 47 Listiny, se zákazem jakékoli diskriminace na základě státní příslušnosti stanoveným v čl. 21 odst. 2 Listiny, jakož i se zásadou právní jistoty, pokud taková opatření nebyla zveřejněna způsobem požadovaným v čl. 6 odst. 1 až 4 této směrnice.

38. Zadruhé předkládající soud poznamenává, že odpověď společnosti Novo Banco España na stížnost C. F. O. nezpochybňovala převod odpovědnosti za závazky, zvláště povinnost vrátit částky, které C. F. O. zaplatil společnosti BES España na základě použití ustanovení o minimální úrokové sazbě, které bylo následně posouzeno jako zneužívající. Společnost Novo Banco España naopak poskytla odpověď k meritu věci a zdůraznila, že „banka jednala zcela transparentně“, přičemž byla kontrolována Fondem pro řešení krizí, který byl sám veřejným subjektem podřízeným Banco de Portugal. V důsledku toho podal C. F. O. k soudu žalobu s plnou důvěrou ve skutečnost, že společnost Novo Banco España, jakožto pobočka bankovní instituce kontrolované veřejným orgánem, který jedná na základě unijního práva, skutečně měla postavení věřitele ve smlouvě o hypotečním úvěru.

39. Uvedený soud se tudíž zabývá tím, zda v situaci, kdy spotřebitel, který má bydliště v hostitelském členském státě, mohl založit své legitimní očekávání na jednání překlenovací banky kontrolované veřejným orgánem domovského členského státu, je povinnost uznat účinky reorganizačních opatření stanovená v čl. 3 odst. 2 směrnice 2001/24 v souladu s článkem 47 Listiny, jakož i se zásadou právní jistoty.

40. Zatřetí se předkládající soud zabývá legalitou roztržštěnosti smluvního vztahu, která je výsledkem reorganizačních opatření dotčených ve věci v původním řízení, z hlediska unijního práva, a zvláště čl. 6 odst. 1 směrnice 93/13, tedy situace, kdy má spotřebitel závazky vůči společnosti Novo Banco España, které hradí měsíční splátky hypotečního úvěru původně uzavřeného se společností BES España, zatímco společnost Novo Banco España nemá povinnost vrátit částky, které společnost BES España obdržela na základě ustanovení o minimální úrokové

sazbě, což vede k tomu, že je tento spotřebitel vázán zneužívajícím ujednáním, jelikož tyto částky nemůže od společnosti BES vzhledem k její platební neschopnosti získat zpět. Tato situace by mohla představovat nepřiměřený zásah do práva tohoto spotřebitele na vlastnictví, porušující článek 17 Listiny.

41. V této souvislosti se předkládající soud pozastavuje nad tím, že práva spotřebitelů nemají přednost před stabilitou finančního systému¹².

42. Za těchto podmínek se Tribunal Supremo (Nejvyšší soud) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

- „1) Je výklad čl. 3 odst. 2 směrnice 2001/24, který vede k tomu, že v hostitelském členském státě jsou uznány účinky rozhodnutí příslušného správního orgánu domovského členského státu, které nebylo zveřejněno v souladu s čl. 6 odst. 1 až 4 [této] směrnice [...], slučitelný se základním právem na účinnou soudní ochranu podle článku 47 Listiny [...], obecnou zásadou právní jistoty a zásadami rovnosti a zákazu jakékoli diskriminace na základě státní příslušnosti podle čl. 21 odst. 2 Listiny?
- 2) Je výklad čl. 3 odst. 2 směrnice 2001/24, který vede k tomu, že v hostitelském členském státě jsou uznány účinky rozhodnutí příslušného správního orgánu domovského členského státu, kterým byly vyloučeny určité povinnosti a závazky z převodu běžné obchodní činnosti a řady majetkových hodnot banky, na kterou se vztahují reorganizační opatření, na překlenovací banku, slučitelný se základním právem na účinnou soudní ochranu podle článku 47 Listiny a s obecnou zásadou právní jistoty, pokud následné jednání samotné překlenovací banky, kontrolované orgánem veřejné moci uplatňujícím unijní právo, vyvolalo u klientů z hostitelského členského státu legitimní očekávání, že tato překlenovací banka převzala i závazky odpovídající odpovědnosti a povinnostem, které měla banka, na niž se vztahují reorganizační opatření, vůči těmto klientům?
- 3) Je výklad čl. 3 odst. 2 směrnice 2001/24, který vede k tomu, že v hostitelském členském státě jsou uznány účinky rozhodnutí příslušného správního orgánu domovského členského státu, které převádí na překlenovací banku postavení věřitele ve smlouvě o hypotečním úvěru, avšak ponechává na neživotaschopné bance povinnost vrátit dlužícímu spotřebiteli částky vybrané na základě zneužívajícího ujednání této smlouvy, slučitelný se základním právem na vlastnictví podle článku 17 Listiny, zásadou vysoké ochrany spotřebitele podle článku 38 Listiny, čl. 6 odst. 1 směrnice 93/13[...] a obecnou zásadou právní jistoty?“

B. Věc C-499/22

43. J. M. F. T. et M. H. D. S. si založili účet cenných papírů a uzavřeli smlouvu o správě investičních portfolií se společností BES España. Dne 3. října 2007 uzavřeli atypickou finanční smlouvu (dále jen „AFS“) se společností BES España, jejíž platnost skončila dne 11. října 2014, kdy byla vypovězena a vypořádána společností Novo Banco, která mezitím nahradila společnost

¹² – Odkazuje přitom na rozsudek ze dne 21. prosince 2016, Gutiérrez Naranjo a další (C-154/15, C-307/15 a C-308/15, dále jen „rozsudek Gutiérrez Naranjo a další“, EU:C:2016:980), v němž Soudní dvůr rozhodl, že judikatura Tribunal Supremo (Nejvyšší soud), která omezovala restituční účinky neplatnosti ustanovení o minimální úrokové sazbě ve smlouvách uzavřených mezi prodávajícím či poskytovatelem a spotřebitelem s cílem zajistit stabilitu španělského finančního systému, který v té době procházel závažnou krizí, byla v rozporu s čl. 6 odst. 1 směrnice 93/13.

BES. Dne 28. dubna 2013 uzavřeli se společností BES España rovněž smlouvu o strukturovaném finančním produktu, jejíž platnost skončila dne 28. dubna 2013 a která byla společností BES España vypořádána se ztrátou.

44. V srpnu 2014 obdržel J. M. F. T. od společnosti Novo Banco několik sdělení, v nichž tato společnost v návaznosti na rozhodnutí přijatá Banco de Portugal ohledně společnosti BES uvedla, že bankovní vztahy mezi klienty společnosti BES España a novým subjektem Novo Banco España budou pokračovat, a dále finanční výkaz AFS.

45. Dne 17. dubna 2017 podali J. M. F. T. a M. H. D. S. proti společnosti Novo Banco žalobu, kterou se domáhali zrušení obou finančních smluv z důvodu vady souhlasu způsobené chybnými informacemi, které jim poskytla společnost BES, jakož i vzájemného vrácení částek, které každá strana obdržela, navýšených o úroky ode dne každé platby, a podpůrně náhrady ztrát vzniklých nabytím obou finančních produktů navýšených o úroky vypočítané podle zákonné úrokové sazby ode dne doručení žaloby.

46. Společnost Novo Banco España vznesla proti žalobě námitku vycházející z nedostatku pasivní legitimace z důvodu, že pohledávka, která mohla vzniknout ve prospěch J. M. F. T. a M. H. D. S., spočívající ve vrácení částek, které J. M. F. T. a M. H. D. S. zaplatili za finanční produkty, z důvodu možné neplatnosti smluv nebo v náhradě ztrát vzniklých v důsledku toho, že tito klienti nebyli informováni o rizicích dotčených finančních nástrojů, nebyla reorganizačními opatřeními přijatými Banco de Portugal vůči společnosti BES na společnost Novo Banco převedena.

47. Žalobě bylo v prvním stupni vyhověno.

48. Odvolání podanému společností Novo Banco España Audiencia Provincial (provinční soud) vyhověl v rozsahu, v němž se týká smlouvy uzavřené dne 28. dubna 2008, z důvodu, že tuto smlouvu společnost BES España vypořádala dne 28. dubna 2013, tedy před zřízením společnosti Novo Banco v rámci reorganizačních opatření společnosti BES. Jednalo se tedy o operaci, jejíž účinky nastaly již před přijetím těchto opatření, takže na společnost Novo Banco nebyla převedena žádná povinnost nebo odpovědnost vyplývající z této smlouvy.

49. Naproti tomu odvolání zamítl v rozsahu, v němž se týká AFS, jejíž správu a likvidaci v říjnu 2014 měla společnost Novo Banco na starost. Daný soud rovněž uvedl, že rozhodnutí ze srpna 2014 nevyloučilo z převodu strukturované produkty, jako je AFS, ale dluhové nástroje vydané institucemi BES. Audiencia Provincial (provinční soud) dodal, že upřesnění obsažená v následných rozhodnutích Banco de Portugal jsou irelevantní, neboť smlouva byla prohlášena za zrušenou a vypořádána již v dřívější době.

50. Tribunal Supremo (Nejvyšší soud), ke kterému podali kasační opravné prostředky J. M. F. T. a M. H. D. S. na jedné straně, a společnost Novo Banco España, podporovaná Banco de Portugal a Fondem pro řešení krizí, na druhé straně odůvodňuje svou žádost o rozhodnutí o předběžné otázce stejným způsobem jako ve věci C-498/22¹³.

¹³ – Viz body 34 až 40 tohoto stanoviska.

51. Za těchto podmínek se Tribunal Supremo (Nejvyšší soud) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

- „1) Je výklad čl. 3 odst. 2 směrnice 2001/24, který vede k tomu, že v hostitelském členském státě jsou uznány účinky rozhodnutí příslušného správního orgánu domovského členského státu, které nebylo zveřejněno v souladu s čl. 6 odst. 1 až 4 [této] směrnice [...], slučitelný se základním právem na účinnou soudní ochranu podle článku 47 Listiny [...], obecnou zásadou právní jistoty a zásadami rovnosti a zákazu jakékoli diskriminace na základě státní příslušnosti podle čl. 21 odst. 2 Listiny?
- 2) Je výklad čl. 3 odst. 2 směrnice 2001/24, který vede k tomu, že v hostitelském členském státě jsou uznány účinky rozhodnutí příslušného správního orgánu domovského členského státu, kterým byly vyloučeny určité povinnosti a závazky z převodu běžné obchodní činnosti a řady majetkových hodnot banky, na kterou se vztahují reorganizační opatření, na překlenovací banku, slučitelný se základním právem na účinnou soudní ochranu podle článku 47 Listiny a s obecnou zásadou právní jistoty, pokud následné jednání samotné překlenovací banky kontrolované orgánem veřejné moci uplatňujícím unijní právo vyvolalo u klientů z hostitelského členského státu legitimní očekávání, že tato překlenovací banka převzala i závazky odpovídající odpovědnosti a povinnostem, které měla banka, na niž se vztahují reorganizační opatření, vůči těmto klientům?
- 3) Je výklad čl. 3 odst. 2 směrnice 2001/24, který vede k tomu, že v hostitelském členském státě jsou uznány účinky rozhodnutí příslušného správního orgánu domovského členského státu, které převádí na překlenovací banku postavení věřitele ve smluvních vztazích, které byly navázány [s] bankou, jež je předmětem reorganizačních opatření, avšak ponechává na neživotaschopné bance povinnost vrátit klientovi částky, které klient zaplatil z titulu smluv, jež byly zrušeny z důvodu vady souhlasu způsobené nedostatečnými informacemi poskytnutými bankou, slučitelný se základním právem na vlastnictví podle článku 17 Listiny, zásadou vysoké ochrany spotřebitele podle článku 38 Listiny a obecnou zásadou právní jistoty?“

C. Věc C-500/22

52. Dne 17. listopadu 2014 koupila společnost Proyectos, Obras y Servicios de Badajoz SL (dále jen „POSB“) na sekundárním trhu prioritní dluhopis „Senior Bond NB 6,875 % maturity July 2016“, splatný 15. července 2016.

53. Tento dluhopis vydala společnost BES, ale v okamžiku, kdy jej POSB koupila prostřednictvím investičního podniku, byl tento nepodřízený dluhový nástroj součástí majetku společnosti Novo Banco, na kterou byl převeden na základě rozhodnutí ze srpna 2014.

54. V červenci 2015 vyplatila společnost Novo Banco společnosti POSB příjem z kupónů dluhopisu za období 2014–2015.

55. Při splatnosti dluhopisu k 15. červenci 2016 nevyplatila Novo Banco kupóny dluhopisu za období 2015–2016 ani nevyplatila POSB nominální hodnotu tohoto dluhopisu.

56. Společnost Novo Banco v odpovědi na stížnost společnosti POSB uvedla, že odmítnutí výplaty bylo založeno na rozhodnutích ze dne 29. prosince 2015, kterými byly závazky spojené s touto obligací společnosti Novo Banco „převedeny zpět“ na společnost BES. Tato rozhodnutí totiž

mimo jiné stanovila, že nepodřízené dluhopisy společnosti Novo Banco budou „převezeny zpět“ na společnost BES, včetně práv a závazků vyplývajících mimo jiné ze „Senior Bond NB 6,875 % maturity July 2016“.

57. Dne 25. června 2017 podala POSB proti společnosti Novo Banco žalobu, kterou se domáhala vyplacení kupónů z dluhopisu odpovídajících období 2015–2016 a vrácení částky odpovídající nominální hodnotě dluhopisu.

58. Společnost Novo Banco vznesla proti žalobě námitku vycházející z nedostatku pasivní legitimace z důvodu, že pasiva spojená s tímto dluhopisem byla „převezena zpět“ na společnost BES.

59. Soud prvního stupně i Audiencia Provincial (provinční soud) v odvolacím řízení námitku vznesenou společností Novo Banco zamítly a vyhověly žalobě.

60. Tribunal Supremo (Nejvyšší soud), ke kterému podala Novo Banco España, podporovaná Banco de Portugal a Fondem pro řešení krizí, kasační opravný prostředek, zejména uvádí, že držení nepodřízeného dluhového nástroje poskytuje společnosti POSB ochranu základního práva na vlastnictví uznaného v článku 17 Listiny. „Zpětné převezení“ odpovědnosti a závazků spojených s tímto dluhovým nástrojem na společnost BES přitom v praxi vede k tomu, že POSB je zbavena svého práva na vlastnictví, jelikož BES je bankou, která není životaschopná a nemá žádná aktiva. Toto zbavení práva bez spravedlivé a včasné náhrady může rovněž představovat porušení zásady právní jistoty¹⁴.

61. Za těchto podmínek se Tribunal Supremo (Nejvyšší soud) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

- „1) Je výklad čl. 3 odst. 2 směrnice 2001/24, který vede k tomu, že v hostitelském členském státě jsou uznány účinky rozhodnutí příslušného správního orgánu domovského členského státu, které nebylo zveřejněno v souladu s čl. 6 odst. 1 až 4 [této] směrnice [...], slučitelný se základním právem na účinnou soudní ochranu podle článku 47 Listiny [...], obecnou zásadou právní jistoty a zásadami rovnosti a zákazu jakékoli diskriminace na základě státní příslušnosti podle čl. 21 odst. 2 Listiny?
- 2) Je výklad čl. 3 odst. 2 směrnice 2001/24, který vede k tomu, že v hostitelském členském státě jsou uznány účinky rozhodnutí příslušného správního orgánu domovského členského státu, kterým se „převádí zpět“ na neživotaschopnou banku, jež je předmětem opatření k řešení krize, povinnosti a závazky spojené s nepodřízeným dluhovým nástrojem, který koupila třetí osoba, zatímco tyto povinnosti a závazky byly v majetku překlenovací banky, slučitelný se základním právem na vlastnictví podle článku 17 Listiny a s obecnou zásadou právní jistoty?“

62. Rozhodnutím předsedy Soudního dvora ze dne 29. září 2022 byly věci C-498/22, C-499/22 a C-500/22 spojeny pro účely písemné i ústní části řízení, jakož i pro účely rozsudku.

63. C. F. O., J. M. F. T., M. H. D. S., Novo Banco España, Banco de Portugal, španělská a portugalská vláda, jakož i Evropská komise předložili písemná vyjádření.

¹⁴ – Viz body 34 až 37 tohoto stanoviska k odůvodnění první předběžné otázky.

64. C. F. O., POSB, Novo Banco España, Banco de Portugal, španělská a portugalská vláda, Rada Evropské unie, Komise, jakož i Evropský parlament se zúčastnili jednání, které se konalo dne 26. října 2023, a odpověděli na něm na otázky k ústnímu zodpovězení položené Soudním dvorem.

IV. Analýza

A. K prvním předběžným otázkám ve věcech C-498/22, C-499/22 a C-500/22

65. Ve všech třech věcech se předkládající soud táže Soudního dvora, zda je výklad čl. 3 odst. 2 směrnice 2001/24, který vede k tomu, že v hostitelském členském státě jsou uznány účinky rozhodnutí příslušného správního orgánu domovského členského státu, které nebylo zveřejněno v souladu s čl. 6 odst. 1 až 4 této směrnice, slučitelný se základním právem na účinnou soudní ochranu podle článku 47 Listiny, obecnou zásadou právní jistoty a zásadami rovnosti a zákazu jakékoli diskriminace na základě státní příslušnosti podle čl. 21 odst. 2 Listiny.

66. Jinak řečeno se předkládající soud táže, jaké jsou účinky nezveřejnění výňatku z vnitrostátního rozhodnutí nařizujícího reorganizační opatření správními nebo soudními orgány domovského členského státu, správcem nebo jinou k tomu oprávněnou osobou v domovském členském státě v Úředním věstníku a ve dvou celostátních denících v každém hostitelském členském státě, v rozporu s požadavky stanovenými v tomto článku 6.

67. Nejprve je třeba upřesnit, že podle čl. 6 odst. 1 směrnice 2001/24 musí k tomuto zveřejnění dojít při splnění dvou podmínek: jednak je-li pravděpodobné, že reorganizační opatření postihne práva třetích osob v hostitelském členském státě, a dále pokud proti rozhodnutí nařizujícímu opatření lze podat opravný prostředek v domovském členském státě. V projednávaném případě jsou obě podmínky patrně splněny, neboť v Portugalsku existuje opravný prostředek proti reorganizačnímu opatření¹⁵ a žalobci v původním řízení jsou věřiteli, které toto opatření postihuje.

68. Ze samotného znění čl. 6 odst. 1 dále vyplývá, že toto zveřejnění má chránit právo věřitelů v hostitelských členských státech na podání opravného prostředku proti reorganizačnímu opatření k příslušnému soudu domovského členského státu, neboť je zakončeno slovy „zejména proto, aby bylo usnadněno uplatnění práva na opravný prostředek v řádné lhůtě“.

69. Konečně použití množného čísla, jakož i znění bodů 11 a 12 odůvodnění směrnice 2001/24 by mohlo naznačovat, že chráněny musí být všechny opravné prostředky věřitelů, tedy prostředky směřující proti samotnému reorganizačnímu opatření i proti dlužníkovi. Podmínka týkající se existence opravného prostředku proti reorganizačnímu opatření však neumožňuje extenzivní výklad práva na opravné prostředky, které má zveřejnění chránit. Zveřejnění totiž není povinné, pokud v domovském členském státě neexistuje opravný prostředek proti reorganizačnímu opatření. I v takovém případě přitom mají věřitelé práva k uplatnění vůči dlužníkovi. Navíc povaha informací, které musí být zveřejněny podle čl. 6 odst. 4 této směrnice, a sice výňatek z rozhodnutí, který uvádí „účel a právní základ přijatého rozhodnutí, lhůty pro podání opravných prostředků, zejména jasné pochopitelné uvedení data uplynutí lhůt, a plnou adresu orgánů nebo soudu příslušných pro projednání opravného prostředku“, posiluje výklad, podle kterého jsou dotčenými opravnými prostředky ty, které směřují proti reorganizačnímu opatření, a nikoli všechny opravné prostředky, které mají věřitelé k dispozici proti úvěrové instituci nebo překlenovací bance.

¹⁵ – Viz článek 145 N obecného režimu úvěrových institucí a finančních společností.

70. Jedině tento výklad může zajistit soulad se zásadami stanovenými v čl. 3 odst. 2 a v čl. 6 odst. 5 směrnice 2001/24. Z prvně uvedeného ustanovení vyplývá, že reorganizační opatření jsou účinná v plném rozsahu bez nutnosti dalších formalit, a to i vůči třetím osobám, v celé Unii od okamžiku nabytí účinnosti v členském státě, kde byla přijata. Druhé ustanovení uvádí, že reorganizační opatření jsou účinná bez ohledu na zveřejnění předepsaná v čl. 6 odst. 1 až 3 této směrnice a jsou plně účinná vůči věřitelům.

71. Tyto zásady konkrétně vyjadřují cíl sledovaný směrnicí 2001/24 o vzájemném uznávání účinků reorganizačního opatření přijatého v domovském členském státě v ostatních hostitelských členských státech, v nichž jsou usazeny pobočky, s logickým následkem uplatnění zásady jednoty a univerzality řízení (jediný příslušný soud a jediné použitelné právo, a to soud a právo domovského členského státu)¹⁶, s určitými výjimkami, zejména v případě řízení probíhajících v hostitelském členském státě, která se nadále řídí výhradně právem hostitelského členského státu¹⁷.

72. Individuální oznámení věřitelům je navíc v článku 7 této směrnice stanoveno pouze tehdy, pokud právní předpisy domovského členského státu vyžadují pro uznání pohledávky její přihlášení nebo stanoví povinné oznámení reorganizačního opatření věřitelům, kteří mají bydliště, obvyklé místo pobytu nebo sídlo v tomto státě. Z toho vyplývá, jak jsem již uvedl v bodech 68 a 69 tohoto stanoviska, že cílem tohoto oznámení není ochrana všech opravných prostředků věřitelů proti dlužníkovi, ale zajištění toho, že tito věřitelé budou moci uplatnit svá práva v rámci tohoto opatření podle vnitrostátního práva domovského členského státu.

73. Obecně se tak směrnice 2001/24 nezabývá individuálními opravnými prostředky věřitelů vůči úvěrové instituci nebo překlenovací bance v případě reorganizačního opatření, s výjimkou případu, kdy se jedná o určité smlouvy nebo práva (zejména pracovní smlouvy, práva k nemovitému majetku zapsanému ve veřejném registru, některá věcná práva, práva založená na ujednání o výhradě vlastnictví¹⁸) nebo kdy se jedná o probíhající soudní řízení, které se řídí právem hostitelského členského státu, v němž soudní řízení probíhá¹⁹.

74. Ve věcech v původních řízeních je nesporné, že ke zveřejnění požadovanému článkem 6 této směrnice nedošlo, a vyvstává tedy otázka sankce za toto nezveřejnění.

75. Jednotliví vedlejší účastníci řízení před Soudním dvorem předložili několik návrhů řešení. Někteří tvrdí, že není-li reorganizační opatření zveřejněno, není mimo domovský členský stát účinné. Komise dodává, že tato sankce se uplatní až po uplynutí určité lhůty spojené s požadavky vlastními lhůtám pro zveřejnění v Úředním věstníku. Další vedlejší účastníci tvrdí, že nezveřejnění podle článku 6 směrnice 2001/24 nemá žádný dopad, neboť bylo provedeno zveřejnění podle článku 83 směrnice 2014/59.

76. Mám za to, že první návrh řešení týkající se neúčinnosti reorganizačních opatření v hostitelských členských státech je v rozporu se zněním směrnice 2001/24 a neodpovídá jejímu cíli, kterým je zajistit vzájemné uznávání těchto opatření, jehož logickým následkem je uplatnění zásad jednoty a univerzality řízení. Nelze navíc uvažovat o okamžitých účincích, které by však trvaly pouze po „určitou dobu“, tedy dobu nezbytnou pro zveřejnění v Úředním věstníku.

¹⁶ – Viz body 4 a 16 odůvodnění směrnice 2001/24, jakož i rozsudek ze dne 24. října 2013, LBI (C-85/12, EU:C:2013:697, bod 49), a rozsudek Banco de Portugal a další (bod 33).

¹⁷ – Viz článek 32 směrnice 2001/24.

¹⁸ – Viz články 20 až 27 směrnice 2001/24.

¹⁹ – Viz článek 32 směrnice 2001/24 a rozsudek Banco de Portugal a další.

V případě nezveřejnění nebo opožděného zveřejnění by totiž nebylo možné určit datum, ke kterému by vzájemné uznávání přestalo vyvolávat účinky. Tato přibližná lhůta by tak byla v přímém rozporu s cíli směrnice 2001/24 spočívajícími v obnovení životaschopnosti úvěrových institucí²⁰.

77. Co se týče druhého návrhu řešení, který spočívá v nahrazení zveřejnění stanoveného v článku 6 směrnice 2001/24 zveřejněním stanoveným v čl. 83 odst. 4 směrnice 2014/59, tento návrh není podle mého názoru slučitelný ani s článkem 117 této směrnice, jímž se mění článek 1 směrnice 2001/24 a který v novém odstavci 5 upřesňuje, že „[p]okud se použije článek 83 směrnice [2014/59], články 4 a 7 této směrnice se nepoužijí“. Z toho *a contrario* vyplývá, že ke zveřejnění podle článku 6 směrnice 2001/24 musí dojít i v případě, že došlo ke zveřejnění podle článku 83 směrnice 2014/59. V důsledku toho je otázka, zda je směrnice 2014/59 použitelná *ratione temporis* v projednávaném případě, irelevantní.

78. Krom toho, pokud v právu Unie neexistují žádná procesní ustanovení pro vymáhání práva, podle ustálené judikatury Soudního dvora platí, že přísluší vnitrostátnímu právnímu řádu každého členského státu, aby upravil procesní podmínky určené k zajištění ochrany práv, která procesním subjektům vyplývají z práva Unie. Tyto podmínky však nemohou být méně příznivé než obdobné prostředky vyplývající z vnitrostátního právního řádu (zásada rovnocennosti) a v praxi nemohou znemožňovat nebo nadměrně ztěžovat výkon práv přiznaných právním řádem Unie (zásada efektivity)²¹.

79. Jak jsem však již uvedl, zveřejnění stanovené v článku 6 směrnice 2001/24 zajišťuje ochranu práva zpochybnit reorganizační opatření u soudu domovského členského státu z důvodu vzájemného uznávání, které tato směrnice zavádí. V případě, že by takový opravný prostředek podali žalobci v původním řízení, musel by portugalský soud zohlednit, že nedošlo ke zveřejnění podle článku 6, za účelem posouzení, zda tento nedostatek v praxi nevedl ke znemožnění nebo nadměrnému ztížení výkonu práva podat opravný prostředek s ohledem na vnitrostátní pravidla týkající se lhůty pro podání opravných prostředků proti tomuto druhu rozhodnutí.

80. Tuto analýzu potvrzuje analýza historie vzniku článku 6 směrnice 2001/24. V původním návrhu Rady²² byla totiž zaprvé zveřejnění v Úředním věstníku a individuální oznámení ponechána na posouzení příslušných orgánů země sídla dotyčné úvěrové instituce. Zadruhé v něm bylo uvedeno, že reorganizační opatření se uplatňují bez ohledu na zveřejnění a jsou plně účinná vůči věřitelům. Zatřetí, s výjimkou případů individuálního oznámení, plynuly lhůty pro podání opravného prostředku od zveřejnění v Úředním věstníku. Na rozdíl od původního návrhu tak byl počátek běhu lhůty pro podání opravného prostředku ponechán na uvážení členských států v rámci jejich procesní autonomie, ale v souladu se zásadami rovnocennosti a efektivity.

81. Rada a Parlament vystoupily na jednání, aby připomněly, že směrnice 2001/24 je výsledkem patnáctiletého vyjednávání a harmonizační opatření se objevila až ve směrnici 2014/59. Dodaly, že na jedné straně cílem zavedeného mechanismu vzájemného uznávání bylo umožnit rychlé a důsledné provádění mimořádných opatření, jejichž cílem je zabránit řetězovému efektu a zajistit stabilitu finančního systému²³, zejména kontinuitu základních funkcí banky a ochranu

²⁰ – Viz bod 6 odůvodnění směrnice 2001/24.

²¹ – Viz rozsudky ze dne 14. ledna 2010, Kyrian (C-233/08, EU:C:2010:11, bod 62 a citovaná judikatura), a ze dne 20. září 2018, Rudigier (C-518/17, EU:C:2018:757, bod 61 a citovaná judikatura).

²² – Návrh směrnice Rady o koordinaci právních a správních předpisů týkajících se reorganizace a likvidace úvěrových institucí [COM(85) 788 final].

²³ – V tomto ohledu odkázaly na rozsudek ze dne 19. července 2016, Kotnik a další (C-526/14, EU:C:2016:570, body 68 a 69).

veřejných prostředků, a že na druhé straně členským státům přísluší, aby přijatá opatření dostatečně zveřejnily. Upřesnily, že zveřejnění upravené v čl. 83 odst. 4 této směrnice je přiměřené pro informování třetích osob z ostatních členských států. Cílem jejich vystoupení bylo prokázat slučitelnost mechanismů zavedených směrnicí 2001/24 s primárním právem.

82. Mnou navrhovaný výklad článků 3 a 6 směrnice 2001/24 dokládá tuto slučitelnost²⁴.

83. Ačkoli cílem zveřejnění podle článku 6 směrnice 2001/24 není ochrana jiných práv na opravné prostředky než práva na opravný prostředek směřující proti reorganizačnímu opatření, žalobci v původním řízení se nacházejí v situaci, která spadá do působnosti unijního práva. Vzájemné uznávání reorganizačních opatření zavedené touto směrnicí totiž vedlo k rozšíření účinků zřízení překlenovací banky Novo Banco v Portugalsku na její španělskou pobočku, přičemž toto zřízení bylo doprovázeno pouze částečným převodem aktiv a pasiv společnosti BES na překlenovací banku a její pobočky. V tomto smyslu byla dotčena práva žalobců v původním řízení, neboť jejich údajné pohledávky nebyly *in fine* převedeny na španělskou pobočku překlenovací banky, Novo Banco España. V důsledku toho se mohou dovolávat práva na účinnou soudní ochranu zaručenou článkem 47 Listiny, obecné zásady právní jistoty a zákazu jakékoli diskriminace založené na státní příslušnosti, jak jej vyžaduje čl. 21 odst. 2 Listiny.

84. Co se týče účinné soudní ochrany, Soudní dvůr připomněl, že účinnost soudního přezkumu zaručeného čl. 47 prvním pododstavcem Listiny zejména vyžaduje, aby dotyčná osoba mohla hájit svá práva za co nejpríznivějších podmínek a rozhodnout se s plnou znalostí věci, zda je účelné obrátit se na příslušný soud s žalobou směřující proti určitému subjektu²⁵.

85. Vzhledem k tomu, že v unijním právu není stanovena sankce za neprovedení takového zveřejnění, jaké požaduje článek 6 směrnice 2001/24 a jehož cílem není, jak připomínám, informovat všechny věřitele o podmínkách podání opravných prostředků proti úvěrové instituci, je na soudu, aby použil své vnitrostátní právo a zohlednil všechny dostupné informace, které mohou věřiteli pomoci učinit volbu v mezích stanovených zásadami rovnocennosti a efektivity.

86. Jak přitom uvedla španělská vláda ve svém písemném vyjádření, ustanovení španělského práva předně stanoví zveřejnění v *Boletín Oficial del Estado* v případě reorganizačního opatření týkajícího se úvěrové instituce, která má pobočku ve Španělsku²⁶. Klienti ve věcech C-498/22 a C-499/22 byli dále informováni o zřízení překlenovací banky dopisy zaslanými společností Novo Banco, ve kterých jim bylo oznámeno pokračování obchodního vztahu s bankou zbavenou rizik, která ohrožovala stabilitu společnosti BES. Konečně bez ohledu na to, zda je směrnice 2014/59 v projednávané věci použitelná, musí vnitrostátní soud zohlednit informace zveřejněné na základě čl. 83 odst. 4 této směrnice za účelem posouzení, zda je procesní subjekt schopen se rozhodnout ohledně podání opravného prostředku.

87. Když Soudní dvůr rozhodoval v jiné věci týkající se zřízení překlenovací banky Novo Banco, pokud šlo o řízení probíhající ke dni, kdy byla sporem dotčená pohledávka rozhodnutími ze dne 29. prosince 2015 „převedena zpět“ na společnost BES se zpětným účinkem k okamžiku předcházejícímu dni, kdy byl podán opravný prostředek, rozhodl, že procesní subjekt měl ke 4. únoru 2015 k dispozici veškeré poznatky nezbytné k tomu, aby se s plnou znalostí věci rozhodl ohledně podání takové žaloby, jakož i k tomu, aby mohl s jistotou určit osobu, proti níž měla tato

²⁴ – Viz body 78 a 79 tohoto stanoviska.

²⁵ – Viz rozsudek Banco de Portugal a další (bod 57 a citovaná judikatura).

²⁶ – Viz článek 19 zákona 6/2005 o reorganizaci a likvidaci úvěrových institucí.

žaloba směřovat²⁷. Při této příležitosti Soudní dvůr rovněž uznal možnost domovského členského státu pozměnit, a to i se zpětnou účinností, právní režim použitelný na reorganizační opatření²⁸. Dospěl však k závěru, že čl. 3 odst. 2 a článek 32 směrnice 2001/24 musí být ve světle čl. 47 prvního pododstavce Listiny vykládány v tom smyslu, že brání tomu, aby byly bez dalších podmínek uznány účinky dalšího reorganizačního opatření, jímž byla pohledávka „převedená zpět“ na společnost BES, pokud takové uznání vede k tomu, že Novo Banco se zpětnou účinností ztratí svou pasivní legitimaci v probíhajícím řízení, čímž by došlo ke zpochybnění soudních rozhodnutí, která již byla přijata ve prospěch žalobce²⁹.

88. Žaloby ve věcech v původních řízeních však byly podány ke španělskému soudu ve velmi odlišném kontextu, neboť se tak stalo po určení dlužníka z pohledávek, které byly uplatněny v reorganizačních opatřeních (mj. rozhodnutími ze dne 29. prosince 2015), a tedy ve stabilizovaném a relevantním právním rámci. V důsledku toho příslušelo žalobcům v původních řízeních, aby určili, zda jejich dlužníci byla společnost Novo Banco España nebo BES España, s přihlédnutím k informacím dostupným podle vnitrostátních právních předpisů i na základě dobrovolného použití čl. 83 odst. 4 směrnice 2014/59.

89. Reorganizační opatření ve skutečnosti nezměnilo totožnost jejich dlužníka, ale jeho finanční situace, kvůli níž bylo toto opatření přijato, nepříznivě ovlivnilo hodnotu jimi uplatněné pohledávky. Mimoto tito žalobci neuvádějí, z jakého důvodu by bylo řízení proti společnosti BES España nemožné. Jejich právo na podání opravného prostředku tedy nebylo reorganizačním opatřením zpochybněno.

90. Co se týče zásady zákazu diskriminace zaručené článkem 21 Listiny, není tvrzeno, že se vnitrostátní ustanovení použitelná v projednávané věci použijí rozdílně v závislosti na tom, zda je procesní subjekt té, či oné státní příslušnosti.

91. Co se týče zásady právní jistoty, připomíná Soudní dvůr, že podle ustálené judikatury tato zásada vyžaduje, aby právní pravidla byla jasná a přesná a jejich použití bylo pro procesní subjekty předvídatelné, zejména pokud mohou vyvolat nepříznivé důsledky pro jednotlivce a podniky. Uvedená zásada konkrétně vyžaduje, aby právní úprava umožnila dotčeným osobám přesně se seznámit s rozsahem povinností, které jim ukládá, a aby tyto osoby měly možnost jednoznačně zjistit svá práva a povinnosti a postupovat podle toho³⁰.

92. V projednávané věci je podle ustanovení směrnice 2001/24 jasné, že ve Španělsku jsou uznávány účinky reorganizačního opatření přijatého v Portugalsku a že je na procesním subjektu, aby se seznámil s konkrétními ustanoveními reorganizačního opatření za účelem ověření, kdo je jeho dlužníkem v důsledku částečného převodu pasiv na nově zřízenou překlenovací banku.

93. Ze všech těchto důvodů navrhuji, aby Soudní dvůr odpověděl tak, že čl. 3 odst. 2 a článek 6 směrnice 2001/24 ve spojení s čl. 21 odst. 2 a čl. 47 prvním pododstavcem Listiny musí být vykládány v tom smyslu, že při neexistenci zveřejnění podle čl. 6 odst. 1 této směrnice nebrání uznání účinků reorganizačního opatření, kterým byla zřízena překlenovací banka s částečným převedením povinností a závazků, v jiném členském státě, než je domovský členský stát, před

²⁷ – Viz rozsudek Banco de Portugal a další (bod 53).

²⁸ – Viz rozsudek Banco de Portugal a další (bod 61 a citovaná judikatura).

²⁹ – Viz rozsudek Banco de Portugal a další (bod 66 a výrok).

³⁰ – Viz rozsudek Banco de Portugal a další (bod 51 a citovaná judikatura).

podáním žaloby na uznání a zaplacení pohledávky původně držené vůči bankovní instituci, která byla předmětem tohoto reorganizačního opatření, za předpokladu, že jsou dodrženy zásady rovnocennosti a efektivity, což přísluší ověřit předkládajícímu soudu.

B. Ke druhým otázkám ve věcech C-498/22 a C-499/22

94. Předkládající soud se Soudního dvora táže, zda je výklad čl. 3 odst. 2 směrnice 2001/24, který vede k tomu, že v hostitelském členském státě jsou uznávány účinky rozhodnutí příslušného správního orgánu domovského členského státu, kterým byly vyloučeny určité povinnosti a závazky z převodu běžné obchodní činnosti a řady majetkových hodnot banky, na kterou se vztahují reorganizační opatření, na překlenovací banku, slučitelný se základním právem na účinnou soudní ochranu podle článku 47 Listiny a s obecnou zásadou právní jistoty, pokud následné jednání samotné překlenovací banky, kontrolované orgánem veřejné moci uplatňujícím unijní právo, vyvolalo u klientů z hostitelského členského státu legitimní očekávání, že překlenovací banka převzala pasiva odpovídající závazkům a povinnostem, které měla banka, na niž se vztahuje reorganizační opatření, vůči těmto klientům.

95. Odpověď na tuto otázku vyžaduje zabývat se nejprve možností žalobců v původních řízeních dovolávat se zásady ochrany legitimního očekávání v jejich prospěch.

96. Podle judikatury Soudního dvora totiž patří zásada ochrany legitimního očekávání mezi základní zásady Unie³¹. Soudní dvůr uvedl, že právo dovolávat se zásady ochrany legitimního očekávání má každý jednotlivec, pokud u něj unijní orgán tím, že mu poskytl konkrétní ujištění, vyvolal podloženou naději. Nikdo se naopak nemůže dovolávat porušení této zásady, pokud mu nebyla tato ujištění poskytnuta³². Soudní dvůr rovněž připustil, že členské státy musí uvedenou zásadu dodržovat při provádění unijního práva³³, a to i prostřednictvím vnitrostátních správních orgánů³⁴.

97. V projednávané věci mají žalobci v původních řízeních za to, že jednak skutečnost, že nad společností Novo Banco v okamžiku jejího zřízení vykonávala kontrolu Banco de Portugal, která byla původcem reorganizačních opatření, a jednak přesnost informací obsažených v dopisech zaslaných společností Novo Banco ohledně pokračování jejich smluvních vztahů se společností BES u nich mohly vyvolat legitimní očekávání ohledně rozsahu závazků společnosti Novo Banco España vůči nim.

98. Považovat Novo Banco España za správní orgán provádějící unijní právo, ačkoli je zaprvé kontrola vykonávaná Banco de Portugal dočasná a projevuje se reorganizačním opatřením spočívajícím ve zřízení překlenovací banky a zadruhé byla tato banka zřízena jako soukromoprávní úvěrová instituce, která nemá žádnou pravomoc vymykající se obecnému právu, za účelem plnění úkolu veřejné služby, jde však nad rámec toho, co připustil Soudní dvůr v oblasti

³¹ – Viz rozsudky ze dne 7. června 2005, VEMW a další (C-17/03, EU:C:2005:362, bod 73 a citovaná judikatura), a ze dne 14. března 2013, Agrargenossenschaft Neuzelle (C-545/11, EU:C:2013:169, bod 23 a citovaná judikatura).

³² – Viz rozsudek ze dne 16. prosince 2020, Rada a další v. K. Chrysostomides & Co. a další (C-597/18 P, C-598/18 P, C-603/18 P a C-604/18 P, EU:C:2020:1028, bod 178 a citovaná judikatura).

³³ – Viz rozsudek ze dne 11. července 2002, Marks & Spencer (C-62/00, EU:C:2002:435, bod 44 a citovaná judikatura).

³⁴ – Viz rozsudky ze dne 22. září 2022, Admiral Gaming Network a další (C-475/20 až C-482/20, EU:C:2022:714, bod 62), a ze dne 17. listopadu 2022, Avicarvil Farms (C-443/21, EU:C:2022:899, bod 39 a citovaná judikatura).

legitimního očekávání³⁵. Soudní dvůr tak rozhodl, že subjekt se pro účely uplatnění nároku na odpočet daně z přidané hodnoty (DPH) na vstupu nemůže dovolávat zásady ochrany legitimního očekávání vůči svému dodavateli³⁶.

99. V každém případě na jedné straně dopisy zaslané klientům společnosti BES, v nichž bylo uvedeno, že Novo Banco je stejnou bankou jako BES a že vztah s bankou se nijak nezměnil, a na druhé straně jednání společnosti Novo Banco España, která v roce 2017 žalobci v původním řízení ve věci C-498/22 odpověděla, že nemá nárok na požadované vrácení z důvodu neexistence zneužívající povahy kritizovaného ujednání, a která provedla vypořádání jedné ze dvou smluv, jež uzavřeli žalobci v původním řízení ve věci C-499/22, nejsou dostačující k tomu, aby představovaly konkrétní ujištění, která by mohla založit legitimní očekávání, že Novo Banco España převezme veškeré závazky společnosti BES España, pokud jde o smluvní nebo předsmluvní odpovědnost.

100. Dopisy ve skutečnosti pouze oznamovaly pokračování obchodního vztahu mezi zákazníky a bankou a zároveň uváděly, že rizika ohrožující stabilitu společnosti BES byla odstraněna a nová banka je zbavena problematických aktiv společnosti BES. Krom toho skutečnost, že byla zpochybněna zneužívající povaha ujednání, neznamená, že by byla převzata odpovědnost za toto ujednání. Stejně tak zaplacení splatné části AFS nemůže být zárukou toho, že banka ponese předsmluvní odpovědnost spojenou s touto smlouvou. V tomto smyslu se ztotožňují s názorem generální advokátky J. Kokott v jejím stanovisku ve věci Banco de Portugal a další³⁷, který se týká zřízení společnosti Novo Banco a podle kterého „pouhá okolnost, že se [tato banka] (alespoň zčásti) stala právní nástupkyní BES a i nadále vede správu akciového portfolia žalobkyně, by podle mého názoru v žádném případě nemohla zakládat očekávání, že Novo Banco převezme také odpovědnost za chybné investiční poradenství poskytnuté ze strany BES, k němuž došlo již před převzetím tohoto obchodního vztahu“.

101. Krom toho pro posouzení legitimacy poskytnutých ujištění je třeba zohlednit kontext zřízení překlenovací banky určené k odstranění obtíží společnosti BES. Soudní dvůr totiž rozhodl, že i kdyby existovala situace způsobilá vyvolat legitimní očekávání, může přijetí přechodných opatření ohledně situací, které vznikly před vstupem nové právní úpravy v platnost, ale mohly se od té doby ještě vyvíjet, bránit kategorický veřejný zájem a že takovým naléhavým veřejným zájmem je i cíl spočívající v zajištění stability finančního systému při současném zamezení nadměrným veřejným výdajům a minimalizaci narušení hospodářské soutěže³⁸. Z toho Soudní dvůr vyvodil, že zásady ochrany legitimního očekávání se lze dovolávat v rámci zpochybnění sdělení Komise o bankovníctví, avšak tato zásada nebrání některým bodům tohoto sdělení, které se týkají podmínky sdílení nákladů akcionáři a podřízenými věřiteli za účelem schválení státní podpory³⁹.

102. Ze všech těchto skutečností vyplývá, že se žalobci v původních řízeních nemohou dovolávat porušení zásady ochrany legitimního očekávání vůči společnosti Novo Banco España.

103. Navrhuji, aby Soudní dvůr odpověděl na druhé otázky položené ve věcech C-498/22 a C-499/22 tak, že čl. 3 odst. 2 směrnice 2001/24 ve spojení s článkem 47 Listiny a obecnou zásadou právní jistoty musí být vykládán v tom smyslu, že právní subjekty se nemohou dovolávat

³⁵ – Viz rozsudek ze dne 17. listopadu 2022, Avicarvil Farms (C-443/21, EU:C:2022:899), kde se jednalo o agenturu pro financování investic do venkova a zemědělskou platební a intervenční agenturu.

³⁶ – Viz rozsudek ze dne 21. února 2018, Kreuzmayr (C-628/16, EU:C:2018:84, bod 47).

³⁷ – C-504/19, EU:C:2020:943, bod 82.

³⁸ – Viz rozsudek ze dne 19. července 2016, Kotnik a další (C-526/14, EU:C:2016:570, body 68 a 69).

³⁹ – Viz rozsudek ze dne 19. července 2016, Kotnik a další (C-526/14, EU:C:2016:570, body 40 a 80).

zásady ochrany legitimního očekávání vůči překlenovací bance, soukromoprávnímu subjektu bez výsad vymykajících se obecnému právu, která byla zřízena z titulu reorganizačního opatření banky, jejímiž byli původně klienty, k uplatnění odpovědnosti této překlenovací banky za předsmulvné a smluvní povinnosti vyplývající ze smluv uzavřených s bankou, která byla předmětem reorganizačního opatření.

C. Ke třetím otázkám ve věcech C-498/22 a C-499/22 a ke druhé otázce ve věci C-500/22

104. Těmito otázkami se předkládající soud Soudního dvora táže, zda je takový výklad čl. 3 odst. 2 směrnice 2001/24, podle kterého je v hostitelském členském státě uznáno rozhodnutí příslušného správního orgánu, které stanoví zřízení překlenovací banky a ponechání povinnosti vrátit úroky vybrané na základě zneužívajícího ujednání nebo zaplatit dlužné částky z titulu předsmulvné nebo smluvní odpovědnosti v pasivech neživotaschopné banky, slučitelný s právem na vlastnictví zaručeným v článku 17 Listiny, zásadou právní jistoty, zásadou vysoké ochrany spotřebitele ve smyslu článku 38 Listiny, jakož i s čl. 6 odst. 1 směrnice 93/13.

105. Úvodem připomínám, že ve věci C-499/22 žalobci v původním řízení zpochybňují kvalitu předsmulvních informací poskytnutých společností BES España před podpisem AFS, přičemž je třeba uvést, že odvolací soud měl za to, že platnost druhé smlouvy, podepsané dne 28. dubna 2008, skončila před založením společnosti Novo Banco, a že tedy žádná odpovědnost vyplývající z této smlouvy nemohla být převedena.

1. Ke slučitelnosti s právem na vlastnictví zaručeným článkem 17 Listiny

106. Co se týče otázky slučitelnosti s právem na vlastnictví zaručeným článkem 17 Listiny, která byla vznesena ve všech třech žádostech o rozhodnutí o předběžné otázce, je třeba připomenout, že Soudní dvůr již uznal slučitelnost zřízení překlenovací banky Novo Banco a jeho důsledků s tímto článkem v případě akcionářů a držitelů podřízených dluhopisů⁴⁰.

107. Připomínám, že podle čl. 17 odst. 1 Listiny má každý právo vlastnit zákonně nabytý majetek, užívat jej, nakládat s ním a odkazovat jej. Nikdo nesmí být zbaven svého majetku s výjimkou veřejného zájmu, v případech a za podmínek, které stanoví zákon, a při poskytnutí spravedlivé náhrady v přiměřené lhůtě. Užívání majetku může být rovněž upraveno zákonem v míře nezbytné z hlediska obecného zájmu. Na základě vazby, kterou čl. 52 odst. 3 Listiny vytváří mezi právy zakotvenými v Listině a odpovídajícími právy chráněnými Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod⁴¹, musí být článek 17 Listiny vykládán s ohledem na judikaturu Evropského soudu pro lidská práva týkající se článku 1 protokolu č. 1 k EÚLP, který zakotvuje ochranu práva na vlastnictví jakožto minimální úroveň ochrany⁴².

108. Soudní dvůr připomněl, že ochrana zaručená článkem 17 Listiny se týká práv majetkové hodnoty, z nichž s ohledem na dotčený právní řád plyne právní postavení umožňující nositeli těchto práv jejich nezávislý výkon na svůj účet⁴³. Vyvodil z toho závěr, že dluhopisy

⁴⁰ – Viz rozsudek ze dne 5. května 2022, BPC Lux 2 a další (C-83/20, dále jen „rozsudek BPC Lux 2 a další“, EU:C:2022:346).

⁴¹ – Podepsanou v Římě dne 4. listopadu 1950, dále jen „EÚLP“.

⁴² – Viz rozsudek BPC Lux 2 a další (bod 37 a citovaná judikatura).

⁴³ – Viz rozsudek BPC Lux 2 a další (bod 39 a citovaná judikatura).

obchodovatelné na kapitálových trzích jsou takovými právy, na která se může vztahovat tato ochrana, jak vyplývá i z judikatury Evropského soudu pro lidská práva k článku 1 protokolu č. 1 k EÚLP⁴⁴.

109. Mám tedy za to, že relevantním kritériem pro analýzu této otázky z hlediska práva na vlastnictví je to, zda se situace dotčená v každé věci týká práva, ze kterého plyne právní postavení umožňující nositeli těchto práv jejich nezávislý výkon na svůj účet.

110. Jak jsem již uvedl v bodě 108 tohoto stanoviska, obchodovatelný dluhopis, včetně prioritního dluhopisu jako ve věci C-500/22, představuje podle Soudního dvora právo, které může požívat ochrany zaručené článkem 17 Listiny.

111. Totéž platí podle mého názoru pro pohledávku dotčenou ve věci C-498/22. Tato pohledávka, která se týká povinnosti banky vrátit úroky přijaté na základě ustanovení o minimální úrokové sazbě obsaženého ve smlouvě o hypotečním úvěru, což je povinnost, která vyplývá z judikatury Soudního dvora založené na čl. 6 odst. 1 směrnice 93/13⁴⁵, představuje právo, z něhož zjevně vyplývá právní postavení, neboť časové restituční účinky nelze omezit na období následující po rozhodnutí o zneužívající povaze tohoto ustanovení. Tato analýza je rovněž v souladu s kritérii přijatými Evropským soudem pro lidská práva, neboť pojem „majetek“, na který se může vztahovat ochrana vlastnictví uvedená v článku 1 protokolu č. 1 k EÚLP, může zahrnovat „skutečný majetek“ i majetkové hodnoty, včetně pohledávek, na jejichž základě může žalobce tvrdit, že má alespoň „legitimní naději“ dosáhnout skutečného užívání práva vlastnit majetek⁴⁶. V projednávané věci byla ustanovení o minimální úrokové sazbě kvalifikována jako zneužívající a restituční účinek musí být úplný, aniž mohl být podle judikatury Soudního dvora časově omezen.

112. Naproti tomu, pokud jde o pohledávku uplatněnou ve věci C-499/22, tedy o náhradu škody, která má být vyplacena z důvodu nedostatku předsmělných informací, pochybuji o tom, že by žalobce, který uplatňuje takovou pohledávku, mohl požívat ochrany podle článku 17 Listiny. Tato údajná pohledávka totiž neodpovídá právnímu postavení, neboť nedostatek předsmělných informací musí být předmětem soudního posouzení.

113. Krom toho podle judikatury Evropského soudu pro lidská práva může mít pohledávka odpovídající náhradě škody majetkovou hodnotu, je-li prokázáno, že má dostatečný základ ve vnitrostátním právu, například že je potvrzena ustálenou judikaturou soudů⁴⁷. Je však ještě třeba, aby osoba, která se jí dovolává, mohla mít legitimní naději. Judikatura uvedeného soudu přitom na jedné straně uvádí, že žalobci nemají „legitimní naději“, pokud nelze mít za to, že mají dostatečně prokázanou a ihned splatnou pohledávku, a na druhé straně neuvažuje o existenci „skutečného zpochybnění“ nebo „obhajitelného požadavku“ jako o kritériu umožňujícím posoudit existenci „legitimní naděje“ chráněné článkem 1 protokolu č. 1 k EÚLP⁴⁸. Upřesňuje, že pouhá možnost nepředstavuje legitimní naději v případě neexistence pravomocného rozsudku⁴⁹. Mám za to, že pohledávka uplatňovaná ve věci C-499/22 tyto podmínky nesplňuje a její případní nositelé nemohou požívat ochrany vlastnictví zaručené článkem 17 Listiny.

⁴⁴ – Viz rozsudek BPC Lux 2 a další (body 40 a 41 a citovaná judikatura).

⁴⁵ – Viz rozsudek Gutiérrez Naranjo a další.

⁴⁶ – Viz rozsudek ESLP ze dne 2. května 2013, Panteliou-Darne a Blantzouka v. Řecko, (CE:ECHR:2013:0502JUD002514308, § 28 a citovaná judikatura).

⁴⁷ – Viz rozsudek ESLP ze dne 6. října 2005, Draon v. Francie (CE:ECHR:2005:1006JUD000151303, § 65 a citovaná judikatura).

⁴⁸ – Viz rozsudek ESLP ze dne 6. října 2005, Draon v. Francie (CE:ECHR:2005:1006JUD000151303, § 68 a citovaná judikatura).

⁴⁹ – Viz rozhodnutí ESLP o přípustnosti ze dne 19. října 2004, Caisse régionale de crédit agricole mutuel Nord de France v. Francie (CE:ECHR:2004:1019DEC005886700).

114. Vzhledem k tomu, že do působnosti článku 17 Listiny spadají pouze pohledávky dotčené ve věcech C-498/22 a C-500/22, nabyté v souladu s právem, je třeba zkoumat, zda se ochrana zaručená tímto článkem může na tyto pohledávky vztahovat.

115. Soudní dvůr již rozhodl o slučitelnosti reorganizačního opatření společnosti BES, konkrétně částečného převodu aktiv a pasiv na nově zřízenou překlenovací banku, přijatého v souladu s právní úpravou dotčenou ve věci v původním řízení s článkem 17 Listiny tak, že toto reorganizační opatření musí být považováno za právní úpravu užívání majetku, která odpovídá cílům obecného zájmu uznávaným Uníí ve smyslu čl. 52 odst. 1 Listiny, například zajistit stabilitu bankovního systému celé eurozóny a zabránit systémovému riziku⁵⁰.

116. V projednávané věci není zpochybňována slučitelnost samotného vnitrostátního opatření spočívajícího ve zřízení překlenovací banky a v převodu aktiv, ale skutečnost, že ve Španělsku se na základě vzájemného uznání reorganizačního opatření přijatého v Portugalsku stalo použitelným to, že do pasiv neživotaschopné banky byla zahrnuta jednak povinnost vrátit úroky získané na základě ustanovení o minimální úrokové sazbě ve smlouvě o hypotečním úvěru (věc C-498/22) a jednak povinnosti a závazky spojené s prioritním dluhopisem (věc C-500/22).

117. Domnívám se však, že lze použít stejnou argumentaci. Ve skutečnosti tak mechanismus vzájemného uznávání nemá vliv na tvrzené porušení práva na vlastnictví. Navíc rozhodnutí o nepřevedení těchto pohledávek do pasiv překlenovací banky nepředstavuje zbavení práva na vlastnictví (neboť ztráta hodnoty těchto tvrzených pohledávek u společnosti BES vyplývá z jejího selhání, a nikoli z reorganizačního opatření), ale právní úpravu jeho užívání⁵¹.

118. Nakonec je třeba posoudit, zda tato právní úprava byla přijata v míře nezbytné z hlediska obecného zájmu podle čl. 17 odst. 1 třetí věty Listiny.

119. Co se týče, na jedné straně, povinnosti vrátit úroky, platí, že reorganizační opatření, které s sebou nese toto omezení práva na vlastnictví, bylo přijato v souladu s portugalským právem a odpovídá témuž obecnému zájmu, jenž vedl ke zřízení překlenovací banky, a má smysl pouze tehdy, pokud je provedeno roztržidění pasiv a aktiv neživotaschopné banky tak, aby bylo umožněno zachování stability finančního systému a zabránilo se systémovému riziku. Nedomnívám se tedy, že v rámci prostoru pro uvážení, který je členským státům přiznán, reorganizační opatření překračuje míru nezbytnou z hlediska obecného zájmu. Co se týče, na druhé straně, prioritního dluhopisu, lze použít analýzu, kterou Soudní dvůr provedl v rozsudku BPC Lux 2 a další ohledně věřitelů z dluhopisů⁵².

120. V důsledku toho nemůže být argument týkající se zásahu do práva na vlastnictví připuštěn ve vztahu k žádnému z věřitelů.

⁵⁰ – Viz rozsudek BPC Lux 2 a další (body 44 až 55 a citovaná judikatura).

⁵¹ – Viz rozsudek BPC Lux 2 a další (bod 48).

⁵² – Viz body 50 až 57 uvedeného rozsudku.

2. *Ke slučitelnosti se zásadou právní jistoty*

121. Co se týká slučitelnosti se zásadou právní jistoty, v bodě 91 tohoto stanoviska jsem připomněl, jaký obsah Soudní dvůr přikládá této zásadě. Soudní dvůr krom toho již uvedl, že zásada právní jistoty se uplatní s obzvláštní přísností vůči právní úpravě, která může mít finanční následky⁵³.

122. Mám však za to, že samotný princip reorganizačního opatření, který spočívá ve zřízení překlenovací banky, předpokládá roztržení pasiv a aktiv převáděných na novou strukturu. Reorganizačními opatřeními definovanými v čl. 2 sedmé odrážce směrnice 2001/24 jsou totiž ta, jejichž účelem je zachovat nebo obnovit finanční situaci úvěrové instituce a která by mohla ovlivnit již existující práva třetích osob, včetně opatření zahrnujících možnost snížení pohledávek.

123. V projednávané věci se příslušný portugalský orgán rozhodl nepřevést určité povinnosti (věc C-500/22) a určitá právní rizika (věci C-498/22 a C-499/22). Je pravda, že argumentoval účetními, nikoli právními aspekty, což však povolovaly vnitrostátní právní předpisy, které umožňovaly dokonce „zpětný převod“ pasiv na společnost BES, což je operace, kterou Soudní dvůr připouští⁵⁴.

3. *Ke slučitelnosti se zásadou ochrany spotřebitele a s čl. 6 odst. 1 směrnice 93/13*

124. Pokud jde o slučitelnost se zásadou ochrany spotřebitele, jak je stanovena v článku 38 Listiny (věci C-498/22 a C-499/22) a v čl. 6 odst. 1 směrnice 93/13 (věc C-498/22), mám za to, že přípustnost otázky ve věci C-499/22, která se týká pouze použití článku 38 Listiny, se nejeví jako problematická. Jak jsem totiž vysvětlil v bodě 83 tohoto stanoviska, žalobci v původním řízení se nacházejí v situaci, na kterou se vztahuje unijní právo, od okamžiku, kdy vůči nim byly v rámci soudního řízení namítnuty účinky vzájemného uznávání reorganizačního opatření, o němž bylo rozhodnuto v Portugalsku.

125. Meritorně žalobce v původním řízení ve věci C-498/22 argumentuje judikaturou Soudního dvora, která zpochybnila judikaturu Tribunal Supremo (Nejvyšší soud) ze dne 9. května 2013, která omezila časové restituční účinky spojené se soudním rozhodnutím o zneužívající povaze ujednání smlouvy uzavřené prodávajícím nebo poskytovatelem se spotřebitelem jen na částky, které byly bezdůvodně uhrazeny podle tohoto ujednání po vyhlášení rozhodnutí, v němž byla tato zneužívající povaha určena soudem⁵⁵. V rozsudku Gutiérrez Naranjo a další totiž Soudní dvůr rozhodl, že čl. 6 odst. 1 směrnice 93/13 musí být vykládán v tom smyslu, že brání takové vnitrostátní judikatuře⁵⁶.

126. Je třeba poukázat na to, že v uvedeném rozsudku Soudní dvůr v souladu s článkem 38 Listiny zakotvujícím zásadu ochrany spotřebitele uznal, že vzhledem k povaze a významu veřejného zájmu na ochraně spotřebitelů ukládá směrnice 93/13 členským státům povinnost zajistit odpovídající a účinné prostředky zabraňující dalšímu používání zneužívajících ujednání ve smlouvách, které prodávající nebo poskytovatelé se spotřebiteli uzavírají⁵⁷. Soudní dvůr však v uvedeném rozsudku také připomněl, že ochrana spotřebitele není absolutní⁵⁸.

⁵³ – Viz rozsudek Banco de Portugal a další (bod 52 a citovaná judikatura).

⁵⁴ – Viz rozsudek Banco de Portugal a další (bod 61 a citovaná judikatura).

⁵⁵ – Viz rozsudek Gutiérrez Naranjo a další (bod 46).

⁵⁶ – Viz rozsudek Gutiérrez Naranjo a další (bod 75 a výrok).

⁵⁷ – Viz rozsudek Gutiérrez Naranjo a další (bod 56 a citovaná judikatura).

⁵⁸ – Viz rozsudek Gutiérrez Naranjo a další (bod 68).

127. Soudní dvůr však krom toho zdůraznil, že cíle spočívající v zajištění stability bankovního a finančního systému, jakož i v zabránění systémovému riziku představují cíle obecného zájmu sledované Uníí⁵⁹. Soudní dvůr navíc několikrát rozhodl, že ačkoli existuje jasný veřejný zájem na tom, aby byla v celé Unii zajištěna silná a důsledná ochrana investorů, akcionářů nebo věřitelů, tento zájem nemůže vždy převažovat nad veřejným zájmem spočívajícím v zajištění stability finančního systému⁶⁰.

128. V důsledku toho je třeba posoudit, do jaké míry může obecný zájem spočívající v zajištění stability finančního systému zmařit ochranu spotřebitele v takových případech, jako jsou případy předložené předkládajícímu soudu.

129. Zprvce žalobci v původních řízeních a předkládající soud tvrdí, že vzhledem k tomu, že Tribunal Supremo (Nejvyšší soud) při omezení časových restitučních účinků vycházel z finančních obtíží bank, Soudní dvůr v rozsudku Gutiérrez Naranjo a další implicitně, ale nezbytně zohlednil finanční dopady na bankovní systém, aby pak upřednostnil ochranu spotřebitele.

130. Tuto argumentaci však nemohu přijmout, neboť ve věcech dotčených v původních řízeních obtíže vyústily do reorganizačního opatření, jehož vzájemné uznání v jiných členských státech bylo provedeno na základě unijního práva, a v důsledku toho je třeba provést nové posouzení.

131. Zadruhé mám za to, že situace dotčené ve věcech v původních řízeních se zřetelně liší od situace dotčené ve věci, ve které byl vydán rozsudek Gutiérrez Naranjo a další, neboť ta se týkala ochrany pouze jednoho spotřebitele. V projednávaných věcech bylo totiž reorganizační opatření přijato s cílem zajistit stabilitu finančního systému, a tedy *in fine* systémovou ochranu všech ostatních spotřebitelů, klientů banky, a bankovního systému obecněji.

132. Zatřetí ochrana spotřebitele nejde až tak daleko, aby mu zaručila vrácení přeplatku na úrocích v případě úpadku dlužnické banky, což je jiný subjekt než ten, který je spojen s omezením časových restitučních účinků.

133. Závěrem uvádím, že mám za to, že v projednávané věci nemůže mít ochrana spotřebitele přednost před obecným zájmem spočívajícím v zajištění stability finančního systému.

134. Krom toho Komise ve svém vyjádření uvedla, že pohledávka žalobce v původním řízení ve věci C-498/22 spočívající v přeplatku na úrocích by mohla být započtena proti měsíčním splátkám, které nadále platí společnosti Novo Banco España na základě čl. 23 odst. 1 směrnice 2001/24, který stanoví, že přijetím reorganizačních opatření není dotčeno právo věřitele požadovat započtení své pohledávky proti pohledávce úvěrové instituce, pokud toto započtení povoluje právo rozhodné pro dotýcnou pohledávku úvěrové instituce. Podle mého názoru však toto ustanovení v projednávané věci nelze použít, jelikož jednak pohledávka spočívající v přeplatku na úrocích k okamžiku přijetí reorganizačního opatření neexistovala, jelikož rozsudek Gutiérrez Naranjo a další ještě nebyl vydán, a jednak dlužník z pohledávky spočívající ve splatných úrocích, která nebyla převedena na společnost Novo Banco España, není totožný s věřitelem měsíčních splátek.

⁵⁹ – Viz rozsudek ze dne 5. května 2022, Banco Santander (Řešení krize Banco Popular) (C-410/20, EU:C:2022:351, bod 36 a citovaná judikatura).

⁶⁰ – Viz rozsudky ze dne 19. července 2016, Kotnik a další (C-526/14, EU:C:2016:570, bod 91), co se týče investorů, a ze dne 8. listopadu 2016, Dowling a další (C-41/15, EU:C:2016:836, bod 54), co se týče akcionářů a věřitelů.

135. S ohledem na tyto skutečnosti navrhuji, aby Soudní dvůr odpověděl tak, že čl. 3 odst. 2 směrnice 2001/24 a čl. 6 odst. 1 směrnice 93/13 ve spojení s články 17 a 38 Listiny a obecnou zásadou právní jistoty musí být vykládány v tom smyslu, že nebrání tomu, aby v hostitelském členském státě byly uznány účinky rozhodnutí příslušného správního orgánu domovského členského státu, které stanoví, jakožto reorganizační opatření, zřízení překlenovací banky a ponechání povinnosti vrátit úroky vybrané na základě zneužívajícího ujednání nebo zaplatit dlužné částky na základě předsmuvní nebo smluvní odpovědnosti v pasivech neživotaschopné banky.

V. Závěry

136. S ohledem na všechny výše uvedené úvahy navrhuji, aby Soudní dvůr odpověděl Tribunal Supremo (Nejvyšší soud, Španělsko) následovně:

- „1) Článek 3 odst. 2 a článek 6 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/24/ES ze dne 4. dubna 2001 o reorganizaci a likvidaci úvěrových institucí ve spojení s čl. 21 odst. 2 a čl. 47 prvním pododstavcem Listiny základních práv Evropské unie

musí být vykládány v tom smyslu, že

při neexistenci zveřejnění podle čl. 6 odst. 1 této směrnice nebrání uznání účinků reorganizačního opatření, kterým byla zřízena překlenovací banka s částečným převedením povinností a závazků, v jiném členském státě, než je domovský členský stát, před podáním žaloby na uznání a zaplacení pohledávky původně držené vůči bankovní instituci, která byla předmětem tohoto reorganizačního opatření, za předpokladu, že jsou dodrženy zásady rovnocennosti a efektivity, což přísluší ověřit předkládajícímu soudu.

- 2) Článek 3 odst. 2 směrnice 2001/24 ve spojení s článkem 47 Listiny základních práv a obecnou zásadou právní jistoty

musí být vykládán v tom smyslu, že

právní subjekty se nemohou dovolávat zásady ochrany legitimního očekávání vůči překlenovací bance, soukromoprávnímu subjektu bez výsad vymykajících se obecnému právu, která byla zřízena z titulu reorganizačního opatření banky, jejímiž byli původně klienty, k uplatnění odpovědnosti této překlenovací banky za předsmuvní a smluvní povinnosti vyplývající ze smluv uzavřených s bankou, která byla předmětem reorganizačního opatření.

- 3) Článek 3 odst. 2 směrnice 2001/24 a čl. 6 odst. 1 směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách ve spojení s články 17 a 38 Listiny základních práv a obecnou zásadou právní jistoty

musí být vykládány v tom smyslu, že

nebrání tomu, aby v hostitelském členském státě byly uznány účinky rozhodnutí příslušného správního orgánu domovského členského státu, které stanoví, jakožto reorganizační opatření, zřízení překlenovací banky a ponechání povinnosti vrátit úroky vybrané na základě zneužívajícího ujednání nebo zaplatit dlužné částky na základě předsmuvní nebo smluvní odpovědnosti v pasivech neživotaschopné banky.“